

Vergaderjaar 1985–1986

19574

Wijziging van bepalingen die verband houden met de persoonlijke verschijning van partijen in civiele procedures

Nr. 4

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING

Aan Zijne Excellentie de Minister van Justitie

5 september 1985

Excellentie,

De Subcommissie Burgerlijke Rechtsvordering van de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving heeft in een vergadering van 6 juli 1985 gesproken over het op 4 maart 1985 gedateerde concept-wetsontwerp met toelichting over bovengenoemd onderwerp. Thans heeft de Subcommissie de eer u daarover als volgt te adviseren:

Algemeen

De Subcommissie kan de algemene opzet en strekking van dit ontwerp onderschrijven. Ook naar het oordeel van de Subcommissie leidt een vroegtijdig ingrijpen van de rechter in een belangrijk aantal zaken tot een minnelijke beëindiging van het geschil, danwel tot een aanmerkelijke vereenvoudiging van de procedure, doordat reeds dadelijk een deel van de feitelijke geschilpunten kan worden opgelost en omtrent overblijvende geschilpunten in gemeen overleg tot een bewijsopdracht kan worden besloten. De Subcommissie merkt daarbij op dat, naar de ervaring van verschillende van haar leden, het aantal gevallen waarin partijen, ook wanneer bijgestaan door een advocaat, een procedure entameren die men licht onberaden zou kunnen achten, groter is dan men zou verwachten.

Behalve dat in vele gevallen versnelling van de procedure, en niet zelden een voor partijen bevredigender resultaat kan worden verkregen, verwacht de Subcommissie ook dat toepassing van de voorgestelde regeling een bijdrage kan leveren aan de verlichting van de werkdruk van de rechterlijke macht.

De Subcommissie erkent, dat de huidige wet toepassing van de comparitie zoals voorzien in artikel 141a van het concept-ontwerp, reeds mogelijk maakt. Het feit dat deze werkwijze in meerdere arrondissementen in het geheel niet toegepast blijkt te worden, is echter reeds voldoende reden om bij wet nader daarin te voorzien.

Een probleem van meer algemene strekking, dat door de voorgestelde tekst voor artikel 19a Rv. aan de orde wordt gesteld, ligt besloten in het

feit dat de rechter naar geldend Nederlands recht slechts zeer beperkte middelen ter beschikking heeft om een partij in de civiele procedure te bewegen om documenten of andere gegevens in het geding te brengen, wanneer die partij dat niet wenst. In het buitenland, met name in Angelsaksische rechtssystemen, heeft de rechter in dit opzicht verdergaande bevoegdheden. Ook in verband met het voor Nederland in werking getreden Verdrag inzake de verkrijging van bewijs in het buitenland in burgerlijke en in handelszaken (Trb. 1979, 38) is de vraag gerezen, in hoeverre de Nederlandse wet hierin nader zou behoren te voorzien.

De Subcommissie is van mening, dat dit onderwerp zodanig omvangrijk is, dat het niet in het kader van het onderhavige ontwerp ter hand genomen dient te worden. Het onderwerp verdient echter stellig nadere overweging.

Een laatste opmerking van meer algemene strekking betreft de plaats van de comparitie van partijen in het Wetboek. De Subcommissie meent, dat het de voorkeur zou verdienen om zowel de zgn. inlichtingencomparitie als de zgn. schikkingscomparitie (welke comparitie natuurlijk ook gecombineerd kunnen en plegen te worden) op dezelfde plaats in het Wetboek te behandelen. Daarbij heeft, zolang het nieuwe bewijsrecht nog niet is ingevoerd, de huidige plaatsing, dus als de artikelen 19 en 19a, de voorkeur. Na invoering van het nieuwe bewijsrecht zou er veel voor te zeggen zijn op het voorgestelde artikel 228 van Wetsontwerp 10377, dat de inlichtingencomparitie regelt, een nieuw artikel 229 te laten volgen over de schikkingscomparitie (het huidige art. 19). Strikt genomen treedt men dan buiten het bewijsrecht, maar de beide artikelen passen toch onder het hoofd van de 9e Afdeling «Verschijning van partijen».

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel 19a, eerste lid: volgens de memorie van toelichting, blz. 7, dekt de voorgestelde tekst zowel het geval dat de aanwijzing inhoudt dat de opheldering van de stellingen of het overleggen van stukken ter comparitie dient te geschieden, als dat waarin op grond van de aanwijzing daaraan uiterlijk vóór de datum van de comparitie moet worden voldaan.

Het kom de Subcommissie evenwel wenselijk voor dat de over te leggen bescheiden in alle gevallen uiterlijk twee dagen vóór de verschijning van partijen aan de rechter worden overgelegd en in afschrift medegedeeld aan de wederpartij, opdat laatstgenoemde tijdig van de inhoud van deze bescheiden kan kennisnemen.

Wat betreft de opheldering van stellingen meent de Subcommissie dat het de voorkeur verdient dat deze niet vóór de comparitie plaatsvindt, omdat deze dan niet anders dan in schriftelijke vorm zou kunnen geschieden, hetgeen in de praktijk zou kunnen uitgroeien tot een «conclusie» («van repliek» of «nadere conclusie»), waarop de wederpartij dan harerzijds bij schriftelijke conclusie vóór de comparitie zal willen antwoorden, gebruikmakend van het recht van wederhoor. Dit zou een ongewenst gevolg zijn van de regeling, die slechts beoogt de comparitie beter aan haar doel te doen beantwoorden. In gevallen waarin de rechter een inlichtingencomparitie beveelt, zijn partijen er veelal niet in geslaagd om de zaak schriftelijk voldoende op te helderen. Indien dus de rechter daarbij opheldering van bepaalde stellingen vraagt, zou deze opheldering steeds mondeling ter comparitie moeten plaatsvinden.

Op grond hiervan adviseert de Subcommissie in de tweede zin van het eerste lid in plaats van «bepaalde stellingen op te helderen» te bepalen: «bepaalde stellingen mondeling ter comparitie op te helderen».

Voorts adviseert de Subcommissie, aan het eerste lid een derde zin toe te voegen, luidend als volgt:

«De bescheiden moeten uiterlijk twee dagen vóór de datum van de verschijning aan de rechter zijn overgelegd en in afschrift aan de wederpartij zijn medegedeeld».

De memorie van toelichting zou overeenkomstig het voorgaande dienen te worden aangepast.

Artikel 19a, tweede lid: de Subcommissie acht het minder gewenst, dat van een comparitie van partijen slechts een summier verslag zou worden opgemaakt, zonder dat de procespartijen op dat opmaken invloed zouden kunnen uitoefenen en de juistheid van de inhoud kunnen controleren. De huidige ervaring leert, dat bij de comparitie zelf en bij het opmaken van het proces-verbaal de opmerkingen van partijen van veel betekenis kunnen zijn. De comparitie wordt wel gehouden in de *hoop* dat het daarbij blijft, maar voor het geval de procedure wel voortgang vindt is een juist en op essentiële punten volledig proces-verbaal van eminent belang voor de verdere gang van zaken.

Artikel 19a, vierde lid: de Subcommissie zag hier liever het woord «verklaard» gebruiken, dan het woord «beweerd». Verder wordt de voorkeur gegeven aan de uitdrukking «als hij geraden zal achten», in plaats van de thans voorgestelde woorden «als hij zal menen te behoren», aangezien eerstgenoemde formule aansluit bij het eerder genoemde wetsontwerp 10377.

Artikel 145: de Subcommissie is van mening dat het aanbeveling verdient, dit wetsartikel voorlopig te handhaven. Daarbij neemt de Subcommissie in aanmerking dat de verkorte termijn-procedure dikwijls wordt benut om een procesvorm zonder repliek en dupliek te verkrijgen. Weliswaar kan ook in een gewone procedure de eiser afzien van repliek en heeft de gedaagde dan geen recht op dupliek, maar de processuele positie van de eiser die na het antwoord van de gedaagde van repliek heeft afgezien is niet zonder meer gelijk aan die van de eiser in een verkorte termijn-procedure die niet repliceren mag. Bovendien worden bij sommige colleges verkorte termijnzaken ook afgezien van het ontbreken van repliek en dupliek sneller behandeld dan gewone procedures. De Subcommissie is wel van oordeel dat de regeling en de modaliteiten van toepassing op de verkorte termijn-procedure een onderwerp vormen, waaraan nadere aandacht besteed behoort te worden.

Artikel 125: de Subcommissie kan moeilijk overzien, of de opvatting die kennelijk aan het ontwerp ten grondslag ligt, namelijk: dat de voorgestelde regeling ook in kantongerechtszaken goede zin heeft, kan worden onderschreven. Het verdient aanbeveling hierover de Sectie Kantonnrechtters van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak te raadplegen. Het komt de Subcommissie in ieder geval juist voor, dat bij de selectie van in aanmerking komende zaken bij het kantongerecht andere maatstaven gehanteerd zullen moeten worden, dan bij de Rechtbank.

Artikel 141a: de Subcommissie geeft, voor de tweede volzin van dit artikel, de voorkeur aan de woorden «de in de vorige volzin bedoelde conclusie» boven de thans opgenomen woorden «de conclusie van antwoord». Sommige leden wezen erop dat de aansluiting van art. 142 op het nieuw-ingevoegde art. 141a op een aantal punten twijfel laat bestaan. Zij meenden dat de rechter, als hij van de hem in art. 141a gegeven bevoegdheid geen gebruik maakt, dit onverwijld aan partijen moet laten weten. Zij hebben dan het recht van re- en dupliek, dat zij ook weer moeten hebben na een comparitie op de voet van art. 141a. Dit laatste recht zou, na comparitie, ook moeten worden toegekend aan partijen in een verkorte termijn-procedure. Een en ander zou duidelijk in de wet moeten worden vastgelegd.

Ook is in de voorgestelde tekst onduidelijk, hoe de comparitie moet worden gelast. Het komt de Subcommissie wenselijk voor dat dit, behalve in de vorm van een tussenvonnissen – dat voor appèl vatbaar is, tenzij de rechter anders bepaalt: HR 1 maart 1974, NJ 75, 5 m.nt. W.L.H. –, ook kan geschieden bij eenvoudige rolbeschikking die niet voor appèl vatbaar is. Zulks ware in dit artikel tot uitdrukking te brengen.

Artikel 876, laatste zin: de Subcommissie zou deze zin liever laten beginnen met de woorden «Ook tijdens een reeds aanhangig geding ....».

De Subcommissie spreekt tot besluit de hoop uit dat de onderhavige wettelijke regeling weldra verwezenlijkt zal kunnen worden. Zij verwacht daarvan, zoals reeds eerder aangeduid, voor de rechtspraak bepaald een positieve uitwerking.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

W. L. Haardt, voorzitter